

RECESE, STAGNACE NEBO RŮST DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY ?

Ing. Václav Matyáš

Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR

PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ VLÁDY ČR ze 4. srpna 2010

*„Vláda zachová výši investic do dopravní infrastruktury.
Vedle prostředků státního rozpočtu zapojí do financování
dopravní infrastruktury také PPP projekty“*

- znamená to ročně cca 100 mld. Kč
- představuje 2,5% HDP
- je v souladu s doporučením Evropské komise

VEŘEJNÁ ZAKÁZKA LEDEN –PROSINEC 2010

Veřejná zakázka představuje dlouhodobě 50% objemu stavební produkce.

STAV ZAKÁZKY			
Směr výstavby	2010 (mil. Kč)	2009 (mil. Kč)	Index (%)
POZEMNÍ STAVBY	46.519	53.380	83,1
INŽENÝRSKÉ STAVBY	75.654	140.631	46,2
z toho dopravní infrastruktura	23.721	97.502	24,6 !!!
CELKEM	122.173	194.041	63,0

Důvodem tohoto kriticky nízkého stavu poptávky je:

- rapidně snížený rozpočet SFRB
- omezení nebo zastavení staveb
- nezahajování nových staveb v oblasti DI

BUDOVÁNÍ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

- **dopravní infrastrukturu je klíčový faktor k modelaci ekonomiky v po krizovém období**
- **enormní dopad prudkého omezení veřejných investic na budoucí rozvoj ekonomiky a na trh práce**
- **zakládá se fatální problém pro budoucnost – nezahajování staveb, zastavení přípravy**
- **protiřečí si se snahou o naši konkurenceschopnost v rámci Evropy**
- **tento fakt je burcující a přitom je to naprosto nezveřejňovaná a nezdůrazňovaná skutečnost**
- **upřednostňují se mediální nepravdy a mystifikace o předražených dálnicích, a špatné kvalitě prací, atd.**
- **budování DI je mylně vnímáno jako nákladová položka zatěžující státní rozpočet**
- **investice do dopravní infrastruktury je nutné vnímat jako veřejný kapitál**
- **vynakládané finance nejsou darem pro stavební lobby, ale slouží všem**

- **pro politickou reprezentaci i pro laickou veřejnost je potřeba definovat její přínosy pro růst HDP a pro rozvoj ekonomiky**
- **potřeba dlouhodobého stabilního plánu rozvoje dopravní infrastruktury**
- **zajištění finančních prostředků, jejich hospodárné využití a stabilizace finančních toků**
- **oddělení od politických rozhodnutí – zákon o rozpočtu (např. Holandsko)**
- **základní otázka – udržitelnost poptávky**
- **škodlivá cykličnost a nestabilita při zabezpečování finančních prostředků, je neúnosné měnit každoročně rozpočtové rámce**
- **politika státu a její preference ve prospěch DI**
- **nesoulad cílů vlády tj. dosáhnout vyrovnaného rozpočtu do roku 2016 a současně jasně nestanovit cílový termín pro dobudování DI**
- **předložit aktualizovanou Dopravní politiku ČR v horizontu do roku 2020 (2025)**
 - **určení priorit**
 - **finanční zajištění**
 - **harmonogram provádění**
 - **alternativní financování**

- **příprava k zajištění konkrétních projektů PPP**
- **bez zapojení privátního kapitálu není možné realizovat potřebný rozsah DI**
- **věnovat pozornost vodní dopravě, podíl financí dlouhodobě nepřevyšuje 0,5%**
- **vodní doprava je neekologičtější a nákladově příznivý způsob dopravy**
- **je zapotřebí se zaměřit na přípravu nového OPD II(2014 – 2020) a OPD III v celkové výši 159,5 mld. Kč**
- **příslibem změny pohledu na dopravní infrastrukturu jsou 2 nové zpracováváné dokumenty**
 - **Dodavatel analýzy systému financování dopravní infrastruktury**
 - **Strategie konkurenceschopnosti ČR – Zpět na vrchol 2012 - 2020**

NEDOSTATEČNÁ VÝŠE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

- **po rozpočtu pro rok 2010 ve výši 96 mld. Kč ⇒ v roce 2011 pokles o téměř 37% ⇒ s dalším negativním výhledem**
- **docházející prostředky EU nejsou kompenzovány podporou z národních zdrojů**
- **předpokládané výdajové rámce SFDI na roky 2012 – 2014 ve výši 47 mld. Kč ročně jsou nedostatečné**
- **po finančním pokrytí oprav, údržby, spolufinancování OPD a dokončení národních akcí ⇒ na přijaté závazky a nové investice zbývá pouze 11,6 mld. Kč**
- **na období 2012 – 2014 je potřeba na nové investice více než 108 mld. Kč z národních zdrojů**

PROBLÉMY PLYNOUCÍ ZE ŠKRTŮ

- **hrozba nedočerpání současného OPD vlivem vyřazení projektů nebo části nákladů projektů EU (odhad 20 mld. Kč) ⇒ nutno vyřešit existencí náhradních projektů – potřeba začít v roce 2012**
- **příprava na OPD II**
- **nutné navýšení prostředků na opravy a údržbu komunikací ⇒ dlouhodobě podfinancované**
- **nedodržení smluvních závazků na výstavbu komunikací z minulých let (dosud nezahájené, formálně zahájené, ukončené v prvotní fázi) ⇒ cca 30 mld. Kč**
- **ohrožení nezbytné rychlé realizace modernizace D1 ⇒ modernizované úseky by mohly sloužit jako náhradní projekty pro nejproblematictější prioritní osu 2 OPD**
- **co je nutné bezpodmínečně realizovat:**
 - **posílení rozpočtu SFDI ⇒ na náhradní projekty pro OPD, pro opravy a údržbu, vypořádání s podílem dříve zasmluvněných staveb**
 - **navýšení současného úvěru EIB na spolufinancování zdrojů OPD**
 - **urychlené zahájení přípravy projektů PPP**

NUTNÁ LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ

⇒ přispějí významným podílem ke zlevnění a zrychlení staveb

➤ Novela zákona o vyvlastnění

- snížení ceny pozemků
- oddělení procesu vyvlastnění a poskytované náhrady
 - ⇒ snížení nákladů na výkupy až 9%
 - ⇒ je aktuálně v mezirezortním připomínkovém řízení

➤ Novela stavebního zákona

- účast veřejnosti na povolovacích řízeních – vymezení
- integrace hodnocení vlivu na životní prostředí (EIA) do územního řízení
- zefektivnění fungování stavebních úřadů

➤ Poplatky za vynětí půdy ze ZPF

- vyloučení veřejné infrastruktury z povinnosti hradit poplatky za vynětí ze zemědělského půdního fondu

FINANČNÍ MODEL DO ROKU 2025

Zabezpečení strategických záměrů do roku 2025:

- celkový objem finančních zdrojů 1,4 bil. Kč
- 720 mld. Kč na nové investice
- 712 mld. Kč ze státního rozpočtu
- Část zdrojů může být kryta financováním formou PPP projektů nebo emitováním dluhopisů

Zdroje (mld. Kč)	2011	2012	2013	2014	Celkem do 2025
Dotace ze SR	10,90	50,79	56,15	64,24	712,43
Daňové příjmy včetně mýta a DK	22,01	26,35	28,56	28,78	448,20
Výdajový rámec národní	33,00	77,14	84,71	93,02	1 160,63
OPD I 2007 – 2013	18,07	16,16	12,33	8,16	57,72
EIB a nový zdroj	10,22	5,24	4,89	3,46	26,27
OPD II období 2014 - 2020	-	-	-	5,80	113,65
OPD III období 2021 +	-	-	-	-	45,85
Celková bilance (národní + EU)	61,29	98,54	101,93	110,44	1 404,12

DOPAD OMEZENÍ INVESTIC NA STAVEBNÍ DODAVATELE

- **stavební firmy se podle dokumentu Dopravní politika 2005-2013 schválená vládou vybavily na kapacitu 100 mld. Kč**
- **dopad na vysokou ekonomickou nestabilitu stavebních firem**
- **zatížení nevyužíváním základních prostředků (trvají náklady na odpisy)**
- **uzavírání některých výrobních základen**
- **rušení specializovaných provozoven přispívajících k rozvoji oboru (laboratoře)**
- **omezení prostředků do oprav a údržby základních prostředků**
- **odklon od moderních a ekologických technologií k levnějším technickým postupům**
- **bez znalosti koncepce nemohou plánovat strategii rozvoje nebo udržení firmy**
- **firmy zabývající se budováním dopravní infrastruktury propustí jen v letošním roce 25 – 40 tis. pracovníků, kromě nich přibudou další v navazujících oborech**

DOPAD OMEZENÍ INVESTIC NA VEŘEJNÝ ROZPOČET

Vzrůst nezaměstnanosti nejen ve stavebnictví se projeví v příjmech i výdajích SR

Snížení příjmů

- daně z příjmu společností (právnických i fyzických osob)
- daně z příjmu zaměstnanců
- spotřební daň
- DPH
- pokles kupní síly obyvatelstva, snížení spotřeby

Zvýšení výdajů

- sociální podpory a dávky v nezaměstnanosti

Každý investovaný 1 mil. Kč generuje stabilizaci 3 pracovníků v ekonomice, přínosy a úspory pro státní rozpočet a fondy činí 550 tis. Kč.

Další dopady

- na hospodářský rozvoj regionů
- na zanedbání úrovně dopravní sítě
- na bezpečnost na komunikacích
- na újmu na životním prostředí

ZASTAVENÍ INVESTORSKÉ PŘÍPRAVY = POTENCIONÁLNÍ PAST

Doba přípravy stavby, délka výběrového řízení, doba realizace

V týdnech	Obvyklá	Maximální
Územní řízení – územní rozhodnutí (41 vyjádření a stanovisek)	239	427
Stavební řízení – stavební povolení (39 vyjádření, stanovisek a souhlasů)	129	208
Celkem příprava	368	636
Délka výběrového řízení	28	90
Doba realizace stavby	100	130
Celkem	496	855
Z toho doba realizace	19%	15%

NEGATIVNÍ DOPADY NA ROZVOJ DI

- **prudké omezení investic s ohledem na budoucí rozvoj**
- **stát se staví negativně k investicím jako protikrizovému opatření**
- **nedostatek zakázky se projevuje nejen u stavebních dodavatelů, ale také u projektantů a výrobců stavebních materiálů**
- **zastavení investorské přípravy – hluboké důsledky pro budoucnost**
- **šíření mediální nepravdy a mystifikace o cenách staveb**
- **neodsouhlasená Dopravní politika státu včetně určení priorit, harmonogramu financování a harmonogramu realizace**
- **nejistota v zajištění PPP projektů**
- **hrozba nedočerpání OPD**

ZÁVĚREM

RECESE, STAGNACE NEBO RŮST?

RŮST ? ⇒ rozhodně ne, ze všech důvodů vyjmenovaných dříve, především:

- pokračuje propad jak meziročně, tak především významně ve srovnání s rokem 2008, počátkem ekonomické krize 04/2011 ⇒ 17%
- nenastal udržitelný nárůst investic ani růst veřejného kapitálu

STAGNACE ? ⇒ bohužel ani tato varianta signalizující zastavení propadu nefunguje:

- dokončují se rozpracované stavby, nové se koncepčně omezují
- stavebnictví nekopíruje částečné a pozvolné oživení ekonomiky

RECESE ? ⇒ stavebnictví je stále v útlumu

- vláda neprovádí žádná opatření pro podporu investic
- dochází k významným redukcím investic z veřejných rozpočtů
- snížení jejich podílu vede k destabilizaci stavebního trhu
- snižování hodnoty veřejného kapitálu (nedostatečná údržba)
- zastavená investorská příprava staveb

„Skutečný optimismus nespočívá v přesvědčení, že všechno půjde dobře, ale v názoru, že ne všechno půjde špatně.“

(Jean Dutourd)